
2020 Nebesa - 2. sezóna revizního archeologického výzkumu opevnění z 2. poloviny 18. století

Ve dnech 27. června – 10. července 2020 proběhla 2. sezóna revizního archeologického výzkumu opevnění z 2. poloviny 18. století v Nebesích u Aše. Výzkum připravil a v terénu vedl prof. Václav Matoušek z magisterské katedry DMEK FHS UK. Výzkum opět probíhal formou terénní praxe studentů DMEK. Dále se připojili studenti magisterské katedry SKE a bakalářského SHV FHS UK. Stejně jako v loňském roce výzkum probíhal ve spolupráci s katedrou archeologie Filosofické fakulty Univerzity v Hradci Králové.

Iniciátorem projektu komplexního studia opevnění z 18. století v Nebesích u Aše byl v polovině 70. let 20. století ašský student historie Jan Hájek. Prvá etapa terénního archeologického výzkumu proběhla v letech 1980 – 84. Jejím smyslem bylo ověřit hypotézu, že objekt dochovaný v lesním porostu nedaleko osady Nebesa je reliktem polního opevnění ze sedmileté války, z počátku května roku 1759, kdy přes Nebesa ustupovala k Chebu rakouská armáda pronásledovaná pruskými oddíly. Výzkum prováděli čerství absolventi Filosofické fakulty Univerzity Karlovy archeolog Václav Matoušek, historik Jan Hájek a archivář František Kubů za vydatné spolupráce ašského vlastivědného klubu Horizont.

Opevnění tvoří dva valy a příkopy o délce 37 a 12m, které svírají úhel 120°. V letech 1980 – 84 byla postupně prozkoumána přibližně polovina vnitřního areálu opevnění, přičemž bylo nalezeno celkem 6 ohnišť a téměř čtyři stovky většinou drobných zlomků keramických nádob z 18. století.

V červenci roku 2019 proběhla ve spolupráci FHS UK a FF UHK 1. sezóna revizního archeologického výzkumu lokality. Smyslem obnoveného terénního výzkumu bylo především doplnit poznatky o lokalitě, které nebylo v 80. letech možné získat. Zejména provést sondáž valem a příkopem, na kterou před čtyřiceti lety nebyly potřebné prostředky. Dále rozšířit

průzkum vnitřní plochy opevnění na dříve nedostupné prostory a v neposlední řadě aplikovat moderní, dříve nedostupné technologie terénního výzkumu, zvláště detektory kovů.

Řez severním, kratším valem a příkopem odhalil uvnitř valu strukturu tří vrstev kamenů zpevňujících základ, střed i korunu valu (prováděla FHS UK). Průzkum dosud nezkoumané části vnitřní plochy opevnění nepřinesl téměř žádné výsledky (pouze ojedinělé zlomky novověké keramiky). Úspěšnější byl průzkum části severního příkopu, kde byla nalezena torza tří keramických nádob z 19. století (prováděla FF UHK).

V roce 2020 se pracovníci FHS UK soustředili na západní val a příkop. Uvnitř valu odkryli opět mohutnou kamennou strukturu. Tentokrát ovšem ve formě jednodílné kumulace rozměrných balvanů nakupených na sebe „bez ladu a skladu“. Ze dna příkopu vystupovala rostlá skála.

Pracovníci FF UHK pokračovali ve výzkumu vnitřní plochy opevnění. V malém čtvercovém valovém objektu v centru opevnění zjistili stopy po složitější kúlové konstrukci. A kromě toho zlomky keramiky z 18. století a s pomocí detektoru kovů objevili i drobné kovové nálezy, např. mince a olověné kule do pušky.

Souběžně provedli pracovníci katedry archeologie Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně uvnitř opevnění i v jeho bezprostřední blízkosti průzkum pomocí magnetometru. Bohužel s negativním výsledkem.

V neposlední řadě proběhl v širším okolí opevnění, na vytipovaných lokalitách v okolí Nebes, Výhledů a Kraslic povrchový průzkum, jehož smyslem bylo ověřit hypotézu o předpokládané existenci dalších podobných polních opevnění. Podnětem pro průzkum byly informace z Válečného archivu ve Vídni, na jejichž základě nelze vyloučit ani hypotézu, že zkoumané opevnění u Nebes bylo, pravděpodobně v 80. letech 18. století, součástí početné soustavy opevnění na hranicích Českého království a Saska. Průzkum ve výše uvedených prostorech však hypotézu o větším počtu opevnění v blízkosti Nebes zatím nepotvrdil.

